

Asier Hormaza

Antzerkia metafora bat da. Errealismo asmo batetik baino, bizitasunaren bila sortua. Eta bizitasuna aurkitzean haratagoko zerbait du amets. Aldea da errealismoak mundura hurbildu nahi duela, eta bizitasunaz haratagoko ametsak mundua ekarri nahi duela beregana. Eta orduan metafora izateari uzten dio.

AMETS ARZALLUS

Argazkiak: Dani Blanco

«ETari buruzko film serio bat eskatzen dut»

Euskara ez zenuen etxean ikasi!

Ez. Aita futbolaria zen eta haurra nintzela batetik bestera ibili ginen, Valentzian, Ceutan... Baina nire gurasoek argi zuten guk Euskal Herrian hazi eta ikasi behar genuela, eta bost urte nituela itzuli ginen Algortara. Ikastolan hasi nintzen eta han ikasi nuen, baina egia esanda nire lagunek ez zekiten euskaraz, ikastolan gutxi batzuk ziren euskara etxetik zekartenak.

Eta antzerki tailerretan ibili izan ez bazina publizitatearen bidea jorratuko zenukeen?

Bai, dudarik gabe, oso mundu gustukoa dut. Azken batean kreatibitatearen mundua da, eta ni horrek erakartzen nau, sorkuntzak. Horrek bultzatu ninduen publizitatea ikastera, eta baita antzerkian hastera ere.

Antzerkia sorkuntza da, baina batez ere obra idazten duenarena. Aktore batek zenbat sor dezake?

Bai telebistan eta bai antzerkian zuzendari bat egoten da. Zuzendari onek eskatu egiten dute aktoreek ere beren aldetik sortzea, eta gure lana istorio bat hartu eta horri zentzua ematea da. Gero zuzendariak horri guztiari forma eman behar dio. Nik behintzat horrelako zuzendari-kin egin izan dut topo, eta hori oso ona da. Ni beti bila aritzen naiz.

Non bilatzen duzu, kanpoan, kaleko jendean, ala zure barruan ibiltzen zara keinu baten bila?

Bietan bilatzen duzu, bai barruan eta bai kanpoan. Azken batean pertsonaia guztiak errealitatean daude eta errealitateak bueltatu egiten dizkizu zuri. Baina aktorea ni naiz, nik gorpuztu behar dut pertsonaia hori eta orduan nigan ere bilatu behar dut, ea zer daukadan aprobetxatzeko.

Mundua gero eta antzerkiagoa bada, kaleko pertsona guziak ez ote gara aktore hutsak?

Guztiak betetzen dugu rol bat, bai gure bizitza pribatuan, bai publikoan. Batzuek rol hori onartu egiten dute eta beste batzuek ez, eta horregatik daukate gero eta lan gehiago psikologoek eta psikiatrek. Gizarteak horretara bultzatu gaitu edo behintzat bultzatu nahian dabil, batzuek burua beren lekuan daukate eta beste batzuek ez. Horrek ez du esan nahi erotu egin garenik edo gu ez garen

norbaik interpretatzen ari garenik, baina hori hor dago.

Zein da zure rola?

Nire lehen rola Asier Hormaza izatea da, eta gero, Asierrek duen lanbidea aktorearena da, baina hori bigarren mailako rol bezala. Funtzioa bukatzen denean mozorroa kendu eta armairu batean zintzilikatu behar dut, ni Asier Hormaza naiz eta hori lantzen saiatzen naiz, hori da printzipalena. Horrek laguntzen dit jokatzen ditudan pertsonaiak distantzia batetik hartzen.

Brechten bidea da hori, distantzia hartzearena.

Bai, eta arrazoia du. Aktore askoren teoria da pertsonaiaren larruan murgildu eta erotu egin behar zarela, ez dakit zenbat hilabete pasa bere baitan sartzen. Baina nik ez dut horrela ikusten. Antzeztea antzeztea baino ez da, eta gezurra dela medio egia kontatzea. Ni ez naiz Mortimer, telebistan agertutako pertsonaia hura, ni ez naiz Aznar, nik egia bilatu behar dut, baina gezur batetik sortua. Ni ez naiz, baina interpretatzea hori da. Eta interpretatu distantzia batetik egin behar da. Bestela, hiltzaile baten papera tokatzen bazaizu, zer egin behar duzu? Hiltzaile bihurtu istorio hori kontatzeko? Eromena litzateke. Edo bere emaztea jipoitzen duen tipo horietako bat interpretatu behar baduzu, zer ibili behar duzu, zure bikotekidea jipoitzen errealitate horretan sartzeko? Ez gizona, ez. Aktore batek ez du bere pertsonaia zertan sufritu, eta askok sufritu egiten dute pertsonaia ateratzeko.

Hain barneratua dute...

Bai, batez ere ez direlako pertsonaia hori utzi eta etxera joaten, pertsonaia berekin eramaten dute, eta niri pena ematen didate, sufritzen ikusten baitituz.

Zenbat pertsonaia eramaten dituzte bizkarrean?

Aktore batzuek bakarria eramatea nahikoa izaten dute burutik jota egoteko, eta beste batzuek asko eramaten dituzte soinean. Aktore handiek, oso famatuek, esana utzi dute: lanbide honen sekretua serioegi ez hartzea da. Ez dakit Barbara Stanwyck-ek esan zuen, baina nik arrazoia ematen diot, hau joko bat baino ez da. Meritua zertan datza? Joko bat izanik eta gezur bat izanik, taula gainean egia bihurtzea.

EITBren antzerki obrak, kritikagarriak?

“EITB antzerki obrak ekoiztera sartu da, eta hor gauza asko azter litezke, zergatik sartzen den telebista bat horretan eta ez beste batzuetan. Ez dakizkit horien gorabeherak. Nik dakidana da Glu Glu taldeak bere dirua ere arriskatu izan duela, Glu Glu taldea takilaren menpe dagoela, beraz, benetan da kritikagarria? Azken batean hor telebista sartu da, eta bakoitzak bere dirua publizitatean inbertitzeko eskubide osoa du”.

Nortasun agiria

1970eko martxoaren 21ean jaio zen Deustun. Algortako Geroa eta San Nikolas ikastolan hasi, eta Getxoko euskarazko institutura pasa zen. Antzerki eskolako tailerlean eman zuen izena, eta oholtzan ibiltzen ikasten hasia zen, baina Euskal Herriko Unibertsitatean publizitatean lizentziatu zen. Ikasketak eta antzerkiko klaseak tartekatuta zituen urte haietan, baina laster hartu zuen Antzokiko bidea. Geroztik ez da etxera itzuli. Aritu da telebistan, dozena bat antzerki obratan parte hartu du, *Artea* sonataurekin Donostia Saria irabazi ere bai, eta orain pantaila handira egin du jauzi, bigarren aldiz, *Eutsi!* filmarekin.

maren bitartez, arima elikatu egiten du. Emozioen bitartez ikuslea hunkitu egin behar da, bide batetik edo bestetik, hori da antzerkiaren funtzioetako bat. Eta hori funtsezkoa da, pertsonok lan egin behar dugu, bazkaldu behar dugu, baina arimak ere bere elikadura behar du, eta uste dut antzerkiak jaten ematen diola.

Baina egia bat kontatzea ere aipatu duzu, alegia, egiaren bat kontatu beharretik ere abiatzen da antzerkia. Beraz badu funtzio soziala, politikoa, batzuetan kontrabotere funtzioa.

Bai, antzerkiaren bitartez kalean agertu ezin ziren gauza asko agertu dira taula gainean, bide bat izan da hain argi esan ez zitezkeen gauzak kontatzeko, eta estatuaren aurrean desadostasuna agertzeko. Erabili izan da, eta erabiltzen da. Eta nik uste dut beharrezkoa dela. Horregatik izan diote erregimen askok beldurra, bai antzerkiari eta bai autore askori. *La vida de los Otros* filmean argi eta garbi ikusten da zer nolako beldurra izan zaien kulturako sortzaileei, politikariei baino gehiago. Antzerkiak errealitatearen interpretazio batzuk egiten ditu, eta beste ikuspegi batzuk eskaini. Horregatik, nola joera ezkertiarretatik hala joera eskuindarretatik erabili izan da antzerkia, eta kultura osoa. Hitlerrek Wagner zuen bere ikurra. Eta ezkertiarrek ere erabili izan dute kultura jendea mugiarazteko, eta kontzientziak iratzartzeko. Baina hori gero eta gutxiago ikusten da, orain bakoitza gero eta murgilduago bizi baita berean, eta iraultzarako gogo gutxi gelditzen da.

Zuk industria aipatzen duzu, antzerkiaren industria. Hitzaren aukeraketan intentzio bat sumatzen da.

Beharrezkoa baita, eta positiboa litzatekeelako behar dutenek ere horrela hartzea. Ikus-entzutezko mundua industria bat dela konturatu behar dira. Beste lurraldeetan horrela hartzen dute eta oso ondo doakie, beraz nik uste dut antzerkia ere industria kontsideratzea aurrerapausoa izango litzatekeela. Guretzat beharrezkoa da bultzada hori izatea administrazioaren aldetik. Badakit saiatzen ari direla baina gehiago

Gailurra Molièrena izango da, gaixoarena egiten ari zenean hil baitzen.

Bai, baina Molièrena beste garai bat zen, eta beste modu batera bizi zuten. Gainera Molière azken hogeitenean egon den jenoietako bat da, kasu berezi bat.

Zuri orain dela urte batzuk koadro zuri bat hondo zuriaren gainean jarri izan balizute, eta "hau artea da" esan, zer esango zenukeen?

Ni oso pintura zalea ez naiz, artearen inguruan gehiago gustatzen zait arkitektura, eta beraz... koadro zuri bat... ba egia esan ez nukeen ezer esango, eta halaxe geldituko nintzatekeen. Baina pentsatuko nukeen, "autoreak jakingo du zergatik egin duen, niri ez zait iristen".

Eta *Arteako* pertsonaia jokotuta, iristen zaizu?

Ez, nireari eusten diot. Koadro zuri bat, hondo zuria, ederki. Baina errespetatzen dut, norbaitek erabakitzeko "orain koadro zuri bat jarriko dut hemen", bere burutazioak izango zituen.

Luis XIV.ari galdetuz gero erantzun bat emango zukeen, Harold Pinter nobel sariari galdetuz gero beste bat. Asier Hormazari galdetuz gero, antzerkia zertarako?

Antzerkia kulturaren aurpegi bat da, eta kultura beharrezkoa da. Nahiz eta batzuek kultura bigarren mailako kontua dela uste, nik uste dut industria bezain garrantzitsua dela herri baterako. Antzerkiak, komediaren bitartez edo dra-

Frankismoko irudia

"Franco hil zeneko irudi garbirik ez daukat. Nire oroitzapenak manifestaldietakoak dira. Grisak nola oldartzen ziren, eta ni aitite eta amamaren etxean, Bilbon, poliziarengandik ihesi zetorren jendea etxe hartan nola sartzen zen oroitzen naiz. Portaletan jotzen zuten eta orduan normalean ireki egiten zitzairen".

behar dugu, eta esfortzu bat eskatzen dut nik, serio har dezatela, industria bezain serio. Azken batean antzerkian sekulako lanpostu pila daude, dirua mugitzen da, beraz zergatik ez? Industrian sartze horrek kalitatezko obrak eskaintzea bermatuko luke, diru gehiago sartzen den heinean kalitate handiagoa eskainiko baitugu.

Aktoreen artean badago greba egiteko motiborik?

Bai, bilatuz gero bai. Ikus-entzunezko lege bat jarri zen, baina oraindik betetzeke dago, eta hor badira arrazoiak grebara joateko. Inoiz planteatu izan da, baina azkenean ez da egin.

Beraz, erdi eskirrol.

Hilabete bukaera iristen denean denek lasaitasuna nahi dugu. Eta norberak erosotasun hori lortzen duenean zailagoa izaten zaio etxetik atera, lanpostua utzi, eta horrelako iskanbila batean sartzea. "Ale, uztazu lanpostua, eta segi grebaral!", hori oso gogorra da, eta bizi izan dutenek nik baino hobeto dakite.

Deslokalizazioa ere ematen da, Madrilera batik bat, lanesku garestiagoa dagoelako, edo aukera hobeak.

Lan eskaintza handiagoa dagoelako, azken finean Euskal Herrian sortzen dena oso gutxi da, eta ez duzu hemendik mugitu beste biderik. Nik zorte izugarria eduki dut eta hemen egin diren lan askotan hartu dut parte, baina hori ez da normalena, eta penagarria da jendeak alde egin behar izatea. Hori ere aipatu nuen *Eutsi*ren aurkezpenean, ez genukeela pertsonaia horiei gertatzen zaiena guri ere gertatzerik nahi, deslokalizazioa, eta hemendik alde egin behar izatea. Baina kontua nola dagoen ikusita, ni, kanpora atera behar badut, aterako naiz, dudarik gabe, eta Madrilen eskaintzak baldin badaude joango naiz, baina nire asmoa eta ametsa hemen bizi eta lan egitea da.

Euskal zinemagintza

"Bide bat zabaldu da, martxa pixka bat hartu dugu, baina arriskua dago egindako indar guziak bertan behera gelditzeko, eta bospasei urte pasatzeko inolako produkzioz gabe.

Olatuak izango bagina bezala ibiltzen gara. Derrepente pelikula bat egin, eta denak pelikula ikustera, ez dugu sortzen normaltasun bat, tradizio bat, efektuak lantzen ditugu, "orain hau!" eta orduan puuuuum, denak zinemara. Baina publikoak beste eskaintza bat behar du, badakit Euskal Herrian euskaraz dakigunak oso mugatuak garela, baina *Eutsi!* gaztelaniazko azpiztituluekin agertzen da. Euskal Herria elebiduna da; egin ditzagun filmak euskaraz gaztelarazko azpiztituluekin, eta Euskal Herriko biztanle guztiak ikusi ahal izango dituzte".

Esneak ere subentzioak ditu. Eztabaida hori beti kulturarekin sortzen da. Guk, adibidez, Kanpingags taldean ez dugu subentziorik jaso azken bost urteetan. Lehenengo urtean jaso genuen, txiki bat, eta geroztik ez dugu laguntzarik jaso, eta urtero-urtero antzezlan bat atera dugu, lana sortu dugu, sei edo zazpi aktorerentzat. Hori dena gure diruarekin eta gure kredituekin, inolako laguntzarik jaso gabe. Eta hori salatzen dugu, Euskal Herrian eman ditugun funtzioak ikusita, zenbat ikusle izan diren ikusita, beraien datuei erreparatuz Kanpingags izan baita ikusle gehientsuen bildu duen taldeetako bat, ez dugu subentziorik jaso, ez dakigu zergatik, sumatu egiten dugu baina ez dakigu zehazki zergatik. Eta antzerkiak, beste gauza askok bezala, behar ditu subentzioak, horretarako ordaintzen ditugu zergak, eta gure dirua da azken finean.

Baina oraindik Godoten esperoan segitzen dute Vladimirrek eta Estragonek.

Bai, eta horregatik gu ez gara horien zain egon, aurrera egin dugu. Subentziorik jaso ez, eta urtero-urtero, bata bestearen atzetik, antzerki obra bat egin dugu. Orain ere *Lapurxuloa* ematen ari gara, zazpi aktoreekin eta inolako laguntzarik jaso gabe, eta aktore euskaldunei lana emanez, sinestezina. Sinestezina laguntzarik ez izatea.

Ez da euskarazko antzerki idazle erreferentzialik falta?

Baina idaztea, eta ondo idaztea, oso zaila da, antzeztea baino askoz ere zailagoa. Saiakerak badira, eta badira idazten dutenak, Aizpea Goenagak idazten du adibidez, eta beste batzuk ere badira, baina gehiago behar dira.

Zuk ez duzu inoiz pentsatu dramaturgoarena egitea?

Bai, eta esan izan didate idazteko. Ideia batzuk islatuko nituzke, baina gero horiek garatzea oso zaila da. Batez ere norberak exijentzia puntu altua jartzen duelako, publikoak ere merezi duelako. Eta produktu bat eskaintzen baduzu hurrengo hobia izan dadin saiatu behar zara, baina ez da erraza.

Ez zara inoiz hasi idazten?

Ez, ideia batzuk baditut baina norbaitek horiek hartu eta buelta pare bat ematea behar dut. Seguruenik azkenean idazten bukatuko dut, hasiko naiz noizbait dramaturgoarena egiten.

Euskaraz?

Ez dakit, euskaraz edo erdaraz, baina idatziko dudala bai.

Vaya *Semanitak* arrakasta handia izan du. Politikarekin antzerkia egitea zer iruditzen zaizu?

Oso ondo, *Vaya Semanitas* mugarri bat jarri du. Nik uste dut umorearekin jokatu behar dela, errealitatearekin jokatu behar dela, eta denarekin jokatu behar dela. Niri primeran iruditzen zait *Vaya Semanitas* egindakoa, eta beharrezkoa.

Ez da pixka bat terreno delikatua min lekura irriz hurbiltzea?

Behingoagatik muga horiek guztiak hautsi beharko genituzke. Ez gara munduko zentroa, eta normaltasun batean bizi behar dugu. Zergatik ez dugu gauza horiekin barre egingo? Beste lurralde asko ere horrelako prozesuetan murgilduta daude eta barre hasiera-hasieratik egin dute. Gainera barreak desdramatizazio puntu batean sartzen zaitu, beraz beharrezkoa da tentsio hori erantzeta. Arazoa da beti kulturak ordaintzen dituela besteen kulpak. Madrilen gertatu den bezala aktore katalanarekin, Espainia ipurtzulotik sartu eta leher dakiela esan zuelako, sekulako iskanbila, *la letxe!* Zergatik ez du bada esango pito bat inporta zaiola? Azkenean beti kulturaren kontra! Katalan batek hori esan badu kulturak ez dauka horren ardurarik, ardurak beste leku batean bilatu behar dira.

Eta komedia utzita, euskal gatazka deitzen zaion honek ez du obra serio bat merezi?

AZKEN HITZA

Lapurzuloa

“Komedia bat da eta ez dauka zerikusirik Artearekin. Kaleko errealitatea da, tipo batzuk lapurtzen saiatzen dira, eta mafia dago tartean. Komedia gordina, ez dauka inongo metaforarik, eta gehiago kontatzen badut antzezteari utzi beharko diot. Baina Antzoki Zaharrean estreinatu genuen eta oso ondo joan zen, jende asko izan zen, eta kritikak ere oso onak, bai egunkariek eta baita jendeak ere”.

Bai, eta ni eskatzen ari naiz ETaren inguruko benetako istorio bat. Orain arte egindako saiakerak, *GAL* dela, edo *El Lobo* dela, benetan... Baina nik ideia hori planteatu izan dudanean beti esaten didate, “oraindik ere goiz da hori egiteko, oraindik goiz da”, bada ez dakit zergatik, nik oraintxe egingo nuke, serio, istorio potente bat, estatuan jendea urduri jartzen den horietakoa. Azken batean hemen gertatu den historia da, berrogeita hamar urteko historia, eta ezin dugu gertatu izan ez balitz bezala bizi. Gertatu da, eta gertatzen da oraindik, bertan murgilduta gaude, beraz konta dezagun historiaren istorioa, zergatiak, nondik norakoak, baina benetako zergatiak, eta egiari aurrez aurre begiratuta. Ez dugu inor mindu nahi eta mindu behar, baina gauzak diren bezala kontatu behar dira, eta hemengo ikuspegitik, hemengo ikuspegia oraindik ez baita islatu. Nik deialdia egingo nuke, hemengo idazle jendea mobilizatu, ETaren inguruko pelikula bat egin behar dugu. Nik oraintxe kontatuko nuke. Irlandan egin izan da, eta ez orain bakarrik, baita eltzea borborka zegoenean ere. Hemen zergatik ez? Euskal Herriak behar du ETaren inguruko film serio bat, hori Euskal Herriaren historiaren parte delako, ados egon zaitezke edo ez, baina historiaren parte bat da. ■

kulturagenda

Apirilaren 1etik 15era

arteleku

Kristobaldegi, 14 | 2014 donostia | www.arteleku.net

Collapsible Fictions

Jørgen Leth-en tailerra

Maiatzak 7-11

Koordinazioa:

Olatz González,

Iñaki Imaz,

Asier Mendizabal

Prezioa: 80€

Taldeak: 15 lagun gehienez

Izena ematea: **apirilak 27**

Produkzioa:

Arteleku, Donostia Kultura.

Linux ikastaroak

GNU/Linuxera migratzea

Apirilak 23-27

Koordinazioa: Gipuzkoako

Software Askea Elkarteak

Prezioa: 30€

Taldeak: 10 lagun gehienez.

Ordutegia: goizez 10:00-14:00

Izena ematea: ikastaroa hasi

baino 15 egun lehenago.

Avid ikastaroak

Hastapena

Digitalizazioa eta edizioa

AVID sistemaren bitartez

Maiatzak 21-25

Koordinazioa: Gabriel Corbella

Prezioa: 30€

Taldeak: 6 lagun gehienez.

Ordutegia: goizez 10:00-14:00

Izena ematea: ikastaroa hasi baino

20 egun lehenago

